

IN I BRUSET

Populärvetenskaplig beskrivning

Vi lever i brus. Akustiskt är bruset överlagringar av ljud som maskerar varandra i rummet. Kulturellt och estetiskt är bruset också en del av det nutida informationsflödet och därmed ett av nutidens urbana grundtillstånd. Det är en vanlig föreställning att bruset gör stadsrummet ogenomträngligt och homogent med en oupphörlig bakgrund av trafik, fläktar, rulltrappor, musik etc. Men det innehåller ett stort antal dolda ljud, nyanser, förändringar och skiftningar. I projektet kallar vi detta akustiska mikrohändelser. Projektet vill utmana föreställningar om bruset som homogen ljudmatta genom att ge sig in i det och undersöka det som ett material med föränderligt innehåll och möjligheter som kan bearbetas konstnärligt – akustiskt, musikaliskt, rumsligt-arkitektoniskt och konceptuellt. Det handlar om att skilja ut små enskildheter som finns gömda i bruset, lyfta fram dem och experimentera med deras relationer till rummet. Särskilt viktigt här är lyssnandet som kreativ handling. Genom att destillera ut akustiska mikrohändelser ur bruset och sedan pröva, modellera och skulptera dem i förhållande till rummet kan man skapa nya samstämmigheter, variationer, konfrontationer eller förskjutningar mellan ljud och rum. Målet är att avläsa konstnärliga kvaliteter i bruset, kritiskt pröva föreställningar om ljudrummet och upptäcka nya möjligheter i relationen ljud-rum-tid. Genom att poängtera lyhördheten för helheter och detaljer är målet också att kunna förstå ljudrummen på nya sätt, uppfatta fler kulturella innebörder och nyanser, utveckla avancerad ljuddesign, finna ut hur ljud kan fungera som stöd för att skapa tydligare eller mer omväxlande arkitektoniska rumssekvenser och hur man kan utveckla musikaliska-arkitektoniska kvaliteter i urbana rum.

Forskargruppen Urban Sound Institute (USIT) förenar Chalmers Arkitektur, Högskolan för Scen och Musik i Göteborg och Konstfack, Stockholm. Gruppen ser sig som undersökande rumskompositörer med specialkompetenser i musikalisk komposition, arkitektur-stadsbyggnad, ljudkonst, ljuddesign och teknisk akustik. I tidigare arbeten, bland annat forskningsprojektet Transmission (2005-06) som presenteras i Vetenskapsrådets årsbok 2007, har USIT visat på ett antal viktiga aspekter när det gäller ljud och ljuddesign i urbana rum, t ex hur man kan knyta an till omgivningens ljud, skapa relationer mellan detaljer och övergripande stämning i en ljuddesign, eller tackla svårigheterna med att relatera ljudinstallationer till förändringar över tid och olika användning av rum. Resultaten är viktiga för utformningen av det nya projektet, även om utgångspunkterna skiljer sig åt. I projektet väljs ett begränsat antal platser – offentliga inomhusmiljöer och sekvenser av stadsrum. Konstnärliga experiment görs på plats och kompletteras av akustiska mätningar. De platsspecifika försöken kan kombineras med simuleringar och modelleringar i Konstfacks nyinrättade ljudlaboratorium som leds av en av forskargruppens medlemmar. Genom experimenten kan man upptäcka enstaka akustiska mikrohändelser, t ex ljud, frekvenser, sekvenser, vissa aspekter etc. Dessa lyfts fram eller destilleras ur bruset. I fortsatta serier av experiment, mätningar och laborieförsök sätts mikrohändelserna i samspel med rummet, skulpteras och varieras för att tydliggöra hur bruset kan ges nya musikaliska-arkitektoniska-konstnärliga kvaliteter.

Genom konstnärlig och teoretisk reflektion undersöks bruset också som betydelser, villkor och möjligheter i staden. Här granskas även ljudmiljön och den ökande användningen av ljuddesign som en del av samtidskulturen med dess starka domineras av media, bland annat från estetiken inom ljudläggningar till film, tv mm. I projektets kontinuerliga galleri – både rumsligt och webbaserat – prövas och diskuteras resultaten i olika representationsformer: installationer på urbana platser, konstutställningar, film, bild-ljud-kollage, etc.

Forskningsarbetet stöttas även genom pedagogiskt arbete i workshops och kurser, i dialoger med samhällets aktörer och i samarbete med internationella forskningskontakter, främst det franska ljudforskningsinstitutet Cresson i Grenoble, Frankrike. Projektet förväntas ge ett rikt material av exempel i olika representationsformer – platsspecifika installationer, utställningar, ljudproduktioner, film/dvd etc. Väsentlig ny kunskap kan även genereras genom utveckling av teorier, begrepp och metoder samt fördjupad reflektion kring ljudomgivning och ljuddesign.